

Sygn. akt I ACa 1108/16

POSTANOWIENIE

Dnia 19 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik
Sędziowie:	SSA Robert Jurga SSA Barbara Baran (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 stycznia 2017 r. w Krakowie

w sprawie z odwołania W. K. od uchwał

Koła (...) w S.

i (...)Związku(...)w W.

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 19 kwietnia 2016 r. sygn. akt I C 1789/15

p o s t a n a w i a:

1. odrzucić apelację;

2. zasądzić od powoda na rzecz (...) Związku (...)

w W. kwotę 750 zł (siedemset pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

3. zasądzić od powoda na rzecz Koła (...) w S. kwotę 270 zł (dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Robert Jurga SSA Andrzej Struzik SSA Barbara Baran

Sygn. akt I ACa 1108/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Kielcach po rozpoznaniu sprawy zakwalifikowanej jako powództwo W. K. o uchylenie uchwał Koła (...) w S. i (...) Związku (...)w W. oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz (...)Związku (...) w W. kwotę 1337 zł a na rzecz Koła (...) (...)w S. kwotę 1138 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd ustalił, że na podstawie wniosku Zarządu Koła (...) (...) w S. z dnia 20 lutego 2015 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie tego K. uchwałą z dnia 15 marca 2015 r. wykluczyło powoda z członkostwa w K..

Od powyższej uchwały powód złożył odwołanie do Zarządu Okręgowego Polskiego Związku (...) w K., który nie uwzględnił odwołania powoda, czemu dał wyraz w uchwale Nr (...) z 1 czerwca 2015 r.

Sąd wskazał, że zgodnie z art. 33 ust 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (tekst jedn. Dz. U. 2013.1226 z późn. zm.) w sprawach utraty członkostwa w kole (...) nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku (...) po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego albo od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne stronom postępowania przysługuje, w terminie 14 dni od otrzymania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, odwołanie do sądu okręgowego, z zastrzeżeniem art. 42 da ust.3. Przepis ten nie precyzuje, z jakiego rodzaju roszczeniem wykluczony członek koła (...) winien wystąpić na drogę sądową w celu ochrony swych praw jako członka stowarzyszenia.

W niniejszej sprawie powód wystąpił z dwoma różnymi roszczeniami: żądaniem uchylecia uchwały Nr (...) Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Koła (...) w S. z dnia 15 marca 2015 r. i uchwały Zarządu Okręgowego Polskiego Związku (...) w K. Nr (...) r. z dnia 1 czerwca 2015 r. oraz z żądaniem ustalenia, że jest członkiem Koła (...) w S., podnosząc na rozprawach w dniach 8 grudnia 2015 r. i 19 kwietnia 2016 r., że popiera każde z tych żądań. Sąd na mocy art. 193 § 2 k.p.c. wyłączył żądanie ustalenia, że powód jest członkiem Koła (...) (...) w S. do oddzielnego postępowania.

Sąd zwrócił uwagę, że żądanie ustalenia, iż powód jest członkiem Koła (...) w S. nie ma charakteru „żądania alternatywnego”, jak to wskazał na rozprawie w dniu 8 grudnia 2015 r. pełnomocnik powoda, bowiem pojęcie „żądania alternatywnego” odnosi się do zobowiązania przemiennego, przy którym prawo wyboru świadczenia przysługuje dłużnikowi a żądanie zasądzenia świadczenia powód formułuje alternatywnie (art. 365 k.c.).

Żądanie uchylecia w/w uchwał zaliczane jest do powództw o ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 18 grudnia 2014 r. I ACa 513/14, „wyrok konstytutywny (...) może być wydany jedynie w razie ustawowego upoważnienia do sądowego ukształtowania stosunków prawnych i wystąpienia stanów faktycznych przewidzianych przez przepisy materialno prawne (vide: Edward Warzocha. Ustalenie stosunku prawnego lub prawa w sądowym postępowaniu cywilnym. Wydawnictwo Prawnicze. Warszawa 1982, str.24). Nie może zatem zapaść takie orzeczenie w zakresie stosunków, co do których normy prawa cywilnego nie przewidują ingerencji sądu w postaci przekształcenia prawa. Nie ulega natomiast wątpliwości, że przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach, nie przewidują wprost uprawnienia członka stowarzyszenia do zaskarżenia uchwały walnego zebrania członków.” Podstawy takiej nie daje również cyt. przepis art. 33 ust 6 Prawa łowieckiego.

Sąd podzielił zatem stanowisko pozwanego Polskiego Związku (...) iż brak jest materialnoprawnych podstaw żądania uchylecia zaskarżonych uchwał.

Uznając żądanie powoda za nieuzasadnione co do zasady, Sąd pominął rozważanie merytorycznych podstaw wniosku Zarządu Koła o wykluczenie powoda z członkostwa, złożonego przez powoda odwołania oraz uzasadnienie zaskarżonych uchwał.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art. art. 98 k.p.c. w związku z § 2 ust 2 i §11 ust.1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, domagając się zmiany wyroku i ustalenia, że powód jest członkiem Koła (...) w S. oraz zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania za obie instancje, lub uchylecia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania z jednoczesnym uchyleciem postanowienia Sądu o wyłączeniu do odrębnego rozpoznania żądania ustalenia członkostwa w K..

Apelujący zarzucił:

- naruszenie art. 193 § 2 k.p.c. poprzez bezzasadne przyjęcie, że powód wystąpił z nowym roszczeniem obok roszczenia pierwotnego i że zachodzi konieczność rozpoznania go jako sprawy oddzielnej,

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie oceny dowodów wnioskowanych przez powoda,

- naruszenie art. 97 k.p.c. w zw. z § 2 ust. 2 i § 11 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie stawek adwokackich, jakich przepisy te nie przewidują,

- naruszenie art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie do stanu faktycznego wskutek przyjęcia, że brak w ustawie umocowania do sądowego ukształtowania stosunków prawnych – zdaniem powoda przepis ten daje powodowi prawo do wystąpienia z roszczeniem o ochronę jego członkostwa przed niezgodnym z prawem wykluczeniem z koła łowieckiego.

Apelujący podniósł nadto, że nawet przy oddaleniu powództwa Sąd winien nie obciążać powoda kosztami na zasadzie art. 102 k.p.c. a w uzasadnieniu apelacji odwołał się do treści art. 45 Konstytucji RP.

W odpowiedzi na apelację pozwany(...)Związek (...)wniósł o odrzucenie apelacji lub o oddalenie jej jako bezzasadnej oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego. Pozwany podniósł, iż Sąd Okręgowy nie rozpoznał żądania opartego na art. 189 k.p.c., bowiem powództwo o ustalenie członkostwa wyłączył do odrębnego rozpoznania, zatem nie było ono przedmiotem zaskarżonego wyroku. Co do argumentacji przedstawionej przez Sąd w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, pozwany zaakceptował ją. Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik pozwanego wniósł o zasądzenie – oprócz kosztów zastępstwa według stosownych stawek – także kwoty 480 zł, odpowiadającej kosztom dojazdu pełnomocnika strony pozwanej na rozprawę i z powrotem.

W odpowiedzi na apelację pozwane Koło (...) wniosło o jej odrzucenie względnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego. Pozwane K. wskazało na niedopuszczalność apelacji, a to wobec brzmienia art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego, zgodnie z którym właściwy miejscowo sąd okręgowy jest sądem odwoławczym, rozpoznającym nazwany „odwołaniem” środek odwoławczy, wniesiony m.in. od uchwały w przedmiocie utraty członkostwa w kole łowieckim. Pozwany podzielił pogląd Sądu Okręgowego, iż brak jest materialnoprawnych podstaw do wystąpienia z roszczeniem o uchylenie przedmiotowych uchwał oraz zgodził się z koniecznością wyłączenia do odrębnego rozpoznania powództwa o ustalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest niedopuszczalna, a zatem podlega odrzuceniu.

Sąd I instancji nieprawidłowo zakwalifikował jako pozew pismo inicjujące postępowanie, wniesione przez powoda. Powód zatytułował przedmiotowe pismo jako (...) od uchwał Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia pozwanego Koła (...) (z dnia 15 marca 2015 r.) oraz Zarządu Okręgowego Polskiego Związku (...)w K. (z dnia 1 czerwca 2015 r.). Wskazał przy tym podstawę odwołania w postaci art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego.

W kolejnym piśmie z dnia 1 grudnia 2015 r. (k. 35) podtrzymał wskazanie na charakter tego pisma jako odwołania. Oświadczenia składane w przedmiocie żądań powoda w toku dalszego postępowania (ostatecznie powód podtrzymywał żądanie „stare” – uchylenia uchwał – oraz „nowe” – żądanie ustalenia) nie powinny były spowodować zmiany kwalifikacji pisma, wszczynającego postępowanie przed sądem jako odwołania (co nie pozbawia sądu możliwości – co do zasady – wyłączenia do odrębnego rozpoznania żądań wykraczających poza zakres odwołania w tym trybie).

Przedmiotowe zagadnienie w ostatnim czasie stało się przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego, które zapadły na tle podobnego stanu faktycznego. W uchwałach z dnia 28 września 2016 r. sygn. III CZP 45/16 i III CZP 46/16 Sąd

Najwyższy stwierdził, iż odwołanie w sprawie utraty członkostwa w kole (...) oraz nabycia i utraty członkostwa w Polskim Związku (...)(art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie) sąd okręgowy rozpoznaje jako sąd drugiej instancji, stosując odpowiednio przepisy o apelacji. Tezę tę oraz argumentację Sądu Najwyższego zawartą w w/w uchwałach Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie w pełni podziela.

Sąd Najwyższy zwrócił uwagę w uzasadnieniu zaskarżonych uchwał na nowelę wprowadzoną do Prawa łowieckiego wskutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 r. (K 21/11). Poprzednie brzmienie art. 33 ust. 6 („W sprawach nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim oraz utraty członkostwa w kole łowieckim zainteresowany może - po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego - dochodzić swoich praw na drodze sądowej.”) zastąpione zostało z dniem 21 kwietnia 2014 r. brzmieniem obecnym. Uściślony został sposób dochodzenia przewidzianych w tym przepisie roszczeń poprzez określenie przysługującego stronom środka prawnego, terminu, w jakim może być wniesiony, oznaczenie sądu właściwego rzeczowo a nadto wyłączono możliwość wniesienia skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy ocenił, iż formuła „odwołanie” użyta w treści art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego oznacza wprowadzenie do tej ustawy swoistego środka zaskarżenia od decyzji organów korporacyjnych, inicjującego postępowanie sądowe, zaś wyłączenie skargi kasacyjnej oznacza, że sąd okręgowy działa jako sąd drugiej instancji zgodnie z przepisami o apelacji. Sąd Najwyższy odwołał się także do innego przypadku wprowadzenia do systemu prawnego tak usytuowanego środka zaskarżenia (w Prawie o notariacie).

Podzielić należy także ocenę zawartą w uzasadnieniu wspomnianych uchwał Sądu Najwyższego co do zgodności omawianej regulacji z konstytucyjną zasadą dwuinstancyjności, skoro w tym przypadku sąd działa jako organ kontrolujący inne niż pochodzące od sądu akty, dotyczące ochrony obywatela przed arbitralnością władzy. Ponadto przynależność do (...) (lub – jak w niniejszym przypadku – do Koła (...)) nie materializuje wprost wolności konstytucyjnych, zatem tak ustanowiona ochrona sądowa jest wystarczająca.

W konsekwencji zmiany normatywnej w części straciły aktualność orzeczenia Sądu Najwyższego, wydawane na gruncie starego brzmienia tego przepisu. Stan faktyczny w niniejszej sprawie musi być oceniany już na tle jego nowego brzmienia.

Wobec powyższej argumentacji i biorąc pod uwagę treść art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego należało przyjąć, że apelacja od wyroku Sądu Okręgowego była niedopuszczalna. Podlega ona zatem odrzuceniu na podstawie art. 370 k.p.c. w zw. z art. 373 k.p.c. Tym samym nie są badane pod względem zasadności podniesione w niej zarzuty - tak co do merytorycznego rozstrzygnięcia, jak i co do kosztów procesu.

Nie jest też rozpoznawana prawidłowość przekazania sformułowanego w trakcie procesu żądania o ustalenie, iż powód jest członkiem pozwanego K.. Dopuszczalność tego powództwa oraz jego zasadność mogą być oceniane w sprawie zarejestrowanej na skutek wyłączenia tego żądania do osobnego rozpoznania.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 8 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 i w zw. z § 20 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (w odniesieniu do pozwanego Polskiego Związku Łowieckiego) oraz § 8 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 i w zw. z § 20 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (w odniesieniu do pozwanego Koła (...)) - w brzmieniu obowiązującym w chwili wniesienia apelacji. Na koszty zasądzone w kwotach wskazanych w postanowieniu złożyły się wynagrodzenia pełnomocników (w odniesieniu do każdego z pozwanych) oraz w odniesieniu do (...)Związku(...)koszty przejazdu pełnomocnika na rozprawę apelacyjną i z powrotem.

SSA Barbara Baran SSA Andrzej Struzik SSA Regina Kurek